

ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК О.Д. ДОВГАНИЧА

31 жовтня цього року вітчизняна наукова спільнота з глибоким сумом почула звістку про смерть відомого вченого, педагога, журналіста, людини з активною громадянською позицією – доктора історичних наук Омеляна Дмитровича Довганича.

Він народився 8 травня 1930 року в селі Нижнє Селище, що на Хустщині. Після закінчення у 1949 році Хустської СШ № 2 почав працювати коректором місцевої районної газети. Далі була строкова служба в армії та навчання на відділенні журналістики Вищої партійної школи при ЦК Компартії України. У 1956 – 1961 роках – він головний редактор великоберезнянської районної газети «Радянське село», згодом на партійній роботі в обласному центрі (1961 – 1968), після чого протягом чотирьох років (1968 – 1972) очолював республіканське видавництво «Карпати». З 1972 року викладав на історичному факультеті Ужгородського державного (тепер національний) університету. З

січня 1993 року і до самої смерті – керівник штатного науково-редакційного відділу (робочої групи) обласної книги «Реабілітовані історією». Захистив кандидатську (1970) і докторську (1997) дисертації.

О. Довганич був одним з найвідоміших в Україні дослідників проблем Другої світової війни. У його численних наукових працях, написаних на основі архівних документів (у тому числі й зарубіжних), комплексно висвітлено такі питання, як нелегальний перехід закарпатцями угорсько-радянського кордону у 1939 – 1941 роках, їх участь у бойових діях у складі першого Чехословацького армійського корпусу та з'єднаннях Червоної Армії, партизанський та підпільний рухи в краї в роки війни та інші. З вищеперерахованих проблем ним написано десятки статей і кілька монографій («Закарпаття в роки війни», 1990; «Закарпатські добровольці...», 1998; «Трагічний фінал: Розвідгрупа «Закарпатці»: історія і люди», 2004; та ін.).

Історик О. Довганич був єдиним серйозним дослідником проблеми репресій проти закарпатців в період 30-х – середини 50-х років минулого століття. З сотень людей він зняв незаконно навішені ярлики «ворогів народу», аргументовано довів, що вони були патріотами і заслуговують на людську пам'ять. Він написав низку окремих праць, серед яких чільне місце займає двотомне видання «Реабілітовані історією» (2003 – 2004). А незадовго до смерті автора побачила книга «Закарпатці під пресом сталінського свавілля».

О. Довганич досліджував й низку інших проблем. Це події Карпатської України 1938 – 1939 років, визволення Закарпаття Червоною Армією у жовтні 1944 року, рішення Першого з'їзду Закарпатської України, історія Ужгородського університету, історія Нижнього Селища та інші. Усі його праці мають вагому джерельну базу.

Вчений був знаним археографом. Велику частину свого життя він провів в архівосховищах, виявляючи і вивчаючи потрібні документи. Він не тільки писав на їх основі наукові праці, але й видавав (у співавторстві) окремими збірниками. Серед цих видань треба назвати такі: «Возз'єднання» (1999, 2000), «Звершилося. Сталось. Навіки збулось!» (2001) і «Гернистий

шлях до України» (2007).

О. Довганич був чудовим педагогом і методистів. Він відмінно володів фактичним матеріалом, викладав його логічно і послідовно, у взаємозв'язку, використовуючи оптимальні методичні прийоми, враховуючи вікові особливості студентської молоді. Відзначався пунктуальністю, відповідальністю, високим педагогічним тактом. Був прикладом для наслідування молодшими колегами.

Вагомими були здобутки О. Довганича і в царині журналістики. У його нарисах, статтях, інтерв'ю порушувались актуальні питання суспільно-політичного життя регіону, піднімався голос на захист історичної спадщини тощо. Він був членом Національної спілки журналістів України з моменту її заснування (1957) та лауреатом її обласних премій – імені О. Борканюка (1987) та імені М.Бабидорича (2004).

Завжди широким було коло громадських доручень історика. Він призначався відповідальним секретарем приймальної комісії УЖДУ, неодноразово виконував обов'язки завідувача кафедри, декілька років був редактором студентської багатотиражки, деякий час очолював

вузівський інформаційний клуб «Пульс планети». Редагував чимало факультетських і загальноуніверситетських видань. За роки незалежної Української держави був заступником голови Закарпатського осередку Наукового товариства імені Тараса Шевченка, членом ради крайового товариства «Просвіта», членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, що діє при історичному факультету Ужгородського національного університету.

Свідченням вагомих здобутків О. Довганича є його нагороди, серед яких орден «За заслуги» III ступеня (2009), Грамота Кабінету Міністрів України (2005), а також низка грамот Закарпатської обласної ради та облдержадміністрації.

Наукова спадщина О. Довганича невідкладна часові. Вона ще довго-довго спонукатиме істориків до нових дослідницьких пошуків. А його вроджену інтелігентність, доброту, толерантність завжди пам'ятатимуть усі, кому пощастило працювати або просто спілкуватися з ним. Нехай рідна закарпатська земля буде йому пером, а Господь Бог дарує Царство Небесне!

**Колектив історичного факультету
Ужгородського національного університету.**